

Justitieutskottets betänkande 2020/21:JuU4

Digital kommunikation i domstolsprocesser

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i bl.a. rättegångsbalken. Förslagen syftar till att möjliggöra eller underlätta digital kommunikation i domstolsprocesser och innebär bl.a. följande:

- En stämningsansökan i tvistemål och andra ansökningar enligt rättegångsbalken ska få göras digitalt. Ansökan ska i så fall skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift.
- Rättegångsfullmakter ska få utfärdas i digital form och skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift.
- Ett ombud som är offentlig försvarare ska inte behöva ge in en fullmakt annat än om rätten anser att det behövs.
- Domstolsärenden ska få inledas digitalt, t.ex. genom e-post.
- Det ska införas enhetliga och teknikneutrala regler om bekräftelse av handlingar och handlingars ankomstdag.
- Parter ska inte behöva tillhandahålla papperskopior av handlingar för översändande till övriga parter annat än om rätten anser att det behövs.

Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2021.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:189 Digital kommunikation i domstolsprocesser.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Digital kommunikation i domstolsprocesser	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Digital kommunikation i domstolsprocesser

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
 2. lag om ändring i jordabalken,
 3. lag om ändring i utsökningsbalken.
 4. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
 5. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
 6. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
 7. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning,
 8. lag om ändring i lagen (1996:242) om domstolsärenden,
 9. lag om ändring i lagen (2002:599) om grupprättegång.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:189 punkterna 1–9.

Stockholm den 15 oktober 2020

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Bo Broman (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Johanna Öfverbeck (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2019/20:189 Digital kommunikation i domstolsprocesser. I propositionen föreslår regeringen lagändringar som syftar till att möjliggöra eller underlätta digital kommunikation i domstolsprocesser.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Digital kommunikation i domstolsprocesser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar. Förslagen syftar till att möjliggöra eller underlätta digital kommunikation i domstolsprocesser.

Propositionen

Bakgrund

Digital kommunikation kan endast användas i domstol i den utsträckning som det processrättsliga regelverket medger det. Vid den tid då rättegångsbalken kom till förutsattes att all skriftlig kommunikation mellan parterna och domstolen skulle ske i pappersform eller i vissa fall genom telegram. Senare har digitala kommunikationsmedel emellertid kommit att användas i betydande utsträckning, under en tid framför allt telefax och numera ofta e-post. Det har också gjorts lagändringar i syfte att möjliggöra digital kommunikation i fler situationer. Det har handlat bl.a. om att krav på egenhändigt undertecknande har tagits bort eller anpassats till digitala rutiner när det gäller olika typer av handlingar: överklaganden och svarsskrivelser i högre rätt (prop. 1993/94:190), åklagares stämningsansökningar (prop. 2011/12:126) och domstolsavgöranden (prop. 2017/18:126). Ett krav på egenhändigt undertecknande har också avskaffats för ansökningar och överklaganden i allmän förvaltningsdomstol (prop. 2012/13:45). Regeringen bedömer att dessa reformer har fallit väl ut.

Regeringen anser att digitaliseringen av domstolarnas mål- och ärendehantering ger goda möjligheter att effektivisera verksamheten, stärka rättssäkerheten och ge god service till medborgarna. Utvecklingen mot en mer teknikneutral processrättslig reglering bör enligt regeringen fortsätta genom att processrättsliga formkrav som hindrar digital kommunikation anpassas eller tas bort.

Rättegångsbalkens regler om underskrift av inlagor

Regeringen konstaterar att en utställarverifikation i form av en underskrift kan fylla en viktig funktion i situationer där det finns en beaktansvärd risk för att ett förfarande obehörigen inleds i en annan persons namn. Den risken får typiskt sett anses större när det gäller ansökningar som görs av enskilda. När allmänt åtal väcks görs ansökan av en myndighetsföreträdare. Risken för att någon av okynne skulle ansöka om stämning i åklagarens namn får enligt regeringen betraktas som låg. Om en sådan ansökan ändå skulle göras torde

den bristande behörigheten normalt kunna upptäckas innan målet avgörs. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att kravet på att en åklagares stämningsansökan ska vara undertecknad tas bort (45 kap. 4 § femte stycket rättegångsbalken), liksom kravet på underskrift när åklagaren utfärdar stämning (45 kap. 16 § första stycket rättegångsbalken).

En ansökan om en civilprocessuell säkerhetsåtgärd som görs utan att någon rättegång är anhängig inleder ett förfarande i domstol. Ett sådant yrkande ska framställas skriftligen, men det finns inte något krav på att ansökan ska skrivas under (15 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken). Ansökan görs i princip alltid av en enskild part snarare än en myndighetsföreträdare. Regeringen konstaterar att frågor om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder innefattar en prövning av civilrättsliga förhållanden, att konsekvenserna för motparten kan vara ytterst allvarliga och att det inte sällan uppkommer omfattande rättegångskostnader. Det finns därför ett behov av att kunna säkerställa att den part som uppges stå bakom ansökan verkligen gör det. I propositionen föreslår regeringen att ett underskriftskrav ska införas för fristående ansökningar om civilprocessuella åtgärder som innebär att ansökan ska vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Rättegångsbalkens krav på egenhändigt undertecknande av inlagor utgör ett hinder mot att handlingar ges in till domstolen på elektronisk väg. Underskriftskrav som inte är anpassade till digitala rutiner gäller för ansökan om stämning i tvistemål, ansökan om stämning i brottmål där det förs enskilt åtal, ansökan om resning och ansökan om återställande av försutten tid. I propositionen gör regeringen bedömningen att de aktuella formkraven bör behållas.

Enligt regeringen finns det inte något principiellt hinder mot att i processrättsligt hänseende tillmäta elektroniska underskrifter samma betydelse som traditionella underskrifter. Mot denna bakgrund görs bedömningen att ansökningar enligt rättegångsbalken som ska vara egenhändigt undertecknade bör få skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (EU:s förordning om elektronisk identifiering). Regeringen föreslår därför att en generell bestämmelse om detta införs i 33 kap. rättegångsbalken. Det kommer även i fortsättningen att vara möjligt att skriva under ansökningar på traditionellt sätt, dvs. med penna på papper.

Fullmakt för ombud

En rättegångsfullmakt som inte ges muntligen inför rätten ska vara skriftlig, egenhändigt undertecknad och visas upp i original (12 kap. 8 § och 9 § första stycket rättegångsbalken). De nuvarande bestämmelserna utgör alltså hinder

mot att fullmakter utfärdas i digital form och ges in till domstolen i digital form.

I propositionen föreslår regeringen att digitala rättegångsfullmakter, underskrivna med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i EU:s förordning om elektronisk identifiering, bör tillåtas. Vidare föreslås att digitala fullmakter även ska få användas i domstolsärenden, utsokningsmål, mål om betalningsföreläggande och handräckning samt ärenden om inskrivning och lantmäteriförrättning.

När det gäller digitala fullmakter har huvudmannen inte möjlighet att återkalla fullmakten genom att fysiskt återta eller låta förstöra handlingen. Enligt regeringen går det att tänka sig olika typer av tekniska och administrativa lösningar som säkerställer att en digital fullmakt som åberopas i domstol inte är återkallad av parten. Regeringen anser att den processrättsliga regleringen inte bör binda domstolarna och Domstolsverket vid en viss teknisk lösning i detta avseende. Regeringen föreslår därför att det uttrycks i lagtexten att en elektroniskt underskriven fullmakt ska ges in på ett sådant sätt att rätten kan kontrollera att fullmakten inte är återkallad av parten.

Även om digitala fullmakter skulle tillåtas i brottmål enligt propositionens förslag, kan det enligt regeringen antas att möjligheten inte kommer att kunna utnyttjas fullt ut i praktiken. För att kunna utfärda en digital fullmakt krävs tillgång till en e-legitimation, vilket en viss andel av befolkningen saknar. En person som är häktad saknar normalt tillgång till internet och får inte heller ha en egen mobiltelefon, vilket innebär att det kan vara svårt eller omöjligt för den häktade att använda en e-legitimation även om personen i och för sig är ansluten till en sådan tjänst. Mot bakgrund av detta anser regeringen att kravet på att ge in en skriftlig fullmakt bör tas bort när det gäller offentliga försvarare. Samtidigt bedömer regeringen att det finns ett värde i att rätten har möjlighet att begära in en fullmakt i de fall det råder tveksamhet kring förekomsten eller omfattningen av ett fullmaktsförhållande. Regeringen föreslår därför att ett ombud som är offentlig försvarare för en misstänkt inte ska behöva ge in en skriftlig fullmakt annat än om rätten anser att det behövs.

Övriga förslag om anpassningar till digitala rutiner

I propositionen föreslås att den nuvarande möjligheten för regeringen att bestämma att vissa slags ärenden vid tingsrätten får inledas i annan form än skriftligen ska tas bort. Genom detta förtydligas att kravet på skriftlighet i domstolsärenden är teknikneutralt och kan uppfyllas såväl i pappersform som i elektronisk form.

Regeringen föreslår att det ska införas enhetliga och teknikneutrala regler om bekräftelse av handlingar och handlingars ankomstdag.

Vidare föreslås att en part ska vara skyldig att tillhandahålla papperskopior av en handling som ges in endast om rätten begär det. Parten ska i sådant fall tillhandahålla så många kopior som behövs för översändande till övriga parter. Utgångspunkten är att parten bara behöver ge in papperskopior av handlingar

när det finns ett praktiskt behov av det, t.ex. om handlingarna innehåller känsliga uppgifter samtidigt som det inte finns någon tillräckligt säker metod för digital överföring.

Slutligen föreslår regeringen att den nu gällande regleringen om att beslut i hyres- och arrendenämnderna ska sändas till parterna i vanligt brev ska upphävas, vilket innebär att sådana beslut ska kunna skickas digitalt.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021, med undantag för ändringarna i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, som föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Skälet till detta är att förslaget förutsätter att domstolarna eller Kronofogdemyndigheten dessförinnan kan erbjuda en teknisk lösning för elektronisk underskrift i samband med att mål överlämnas till tingsrätten.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformade och att de bör antas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:189 Digital kommunikation i domstolsprocesser:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utsökningsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:242) om domstolsärenden.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:599) om grupprättegång.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken¹

dels att 12 kap. 10 § ska upphöra att gälla,

dels att 12 kap. 8, 9 och 15 §§, 15 kap. 5 §, 17 kap. 10 §, 21 kap. 2 §, 30 kap. 8 §, 33 kap. 2 och 3 §§, 45 kap. 4 och 16 §§ och 48 kap. 9, 10 och 17 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 33 kap. 1 a, 2 a och 3 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.**8 §**

Vill part föra talan genom ombud, skall han giva ombudet fullmakt muntligen inför rätten eller ock skriftligen. Skriftlig fullmakt skall vara egenhändigt undertecknad av parten.

Om en part vill föra talan genom ombud, ska parten ge ombudet fullmakt muntligen inför rätten eller skriftligen.

En skriftlig fullmakt ska vara egenhändigt undertecknad av parten. Om fullmakten skrivs under elektroniskt, ska det göras med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

9 §²

Skriftlig fullmakt skall visas upp i original när ombudet första gången för talan i målet. Fullmakt behöver emellertid inte visas upp

En skriftlig fullmakt ska ges in när ombudet första gången för talan i målet. En fullmakt behöver emellertid inte ges in för att anmäla missnöje med ett beslut.

¹ Senaste lydelse av 12 kap. 10 § 1974:573.

² Senaste lydelse 2000:172.

för *anmälan* av missnöje med ett beslut.

En elektroniskt underskriven fullmakt ska ges in på ett sådant sätt att rätten kan kontrollera att fullmakten inte är återkallad av parten. Andra fullmakter ska ges in i original.

Om en fullmakt inte finns tillgänglig när den *skall visas upp*, *skall* rätten ge ombudet tid att *visa upp* den. Är ett uppskov olägligt, får rätten fortsätta med handläggningen av målet, dock utan att meddela dom eller slutligt beslut. Utfärdas fullmakt, *skall* behörigheten anses innefatta ombudets tidigare åtgärder i rättegången.

Om en fullmakt inte finns tillgänglig när den *ska ges in*, *ska* rätten ge ombudet tid att *ge in* den. Är ett uppskov olägligt, får rätten fortsätta med handläggningen av målet, dock utan att meddela dom eller slutligt beslut. Utfärdas fullmakt, *ska* behörigheten anses innefatta ombudets tidigare åtgärder i rättegången.

Anser rätten att det är ovisst om en parts underskrift på fullmakten är riktig, får rätten ge anstånd för att undanröja ovissheten.

Skriftlig fullmakt skall tas in i akten i original eller bestyrkt kopia.

En fullmakt i original ska på begäran återlämnas till ombudet.

15 §

I ombuds behörighet enligt 14 § må inskränkning ske, allenast såvitt angår ombudets rätt att väcka talan, att mottaga delgivning av stämning, att ingå förlikning, att söka verkställighet av rättsens dom eller att uppbära parten tillerkänd ersättning för rättegångskostnad; har annan inskränkning skett, vare den utan verkan.

Ett ombuds behörighet enligt 14 § får inskränkas endast i fråga om rätten att väcka talan, att ta emot delgivning av stämning, att ingå förlikning, att söka verkställighet av rättsens dom eller att ta emot ersättning för rättegångskostnad som tillerkänts parten. Om någon annan inskränkning har skett, är den utan verkan.

Har inskränkning, som är tillåten, icke skett i fullmakten, vare den ej gällande mot rätten och motparten, innan den bragts till deras kännedom muntligen inför rätten eller ock skriftligen.

En inskränkning i ombudets behörighet gäller inte mot rätten eller motparten innan de har upplysts om den muntligen inför rätten eller skriftligen.

15 kap.

5 §³

Beslut om åtgärd som avses i detta kapitel meddelas av den domstol där rättegången är anhängig. Är rättegång ej anhängig, gäller i fråga om behörig domstol

Ett beslut om en åtgärd som avses i detta kapitel meddelas av den domstol där rättegången är anhängig. Om någon rättegång inte är anhängig, gäller i fråga om

³ Senaste lydelse 1981:828.

vad som är föreskrivet om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som *skall* tas upp i annan ordning än inför domstol *skall* dock *ej* tillämpas.

Fråga om åtgärd enligt detta kapitel får tas upp endast på yrkande. *Är* rättegång *ej* anhängig, *skall* yrkandet framställas skriftligen.

Ett yrkande får *ej* bifallas utan att motparten har *beretts* tillfälle att yttra sig. *Är* det fara i dröjsmål, får dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla *till dess annat förordnas*.

Beträffande behandlingen i övrigt av fråga angående en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § då rättegång *ej* är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i rättegång. *Yrkande* av sökandens motpart om ersättning för kostnad får dock prövas i samband med avgörandet av frågan om åtgärden.

behörig domstol vad som är föreskrivet om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som *ska* tas upp i annan ordning än inför domstol *ska* dock *inte* tillämpas.

En fråga om en åtgärd enligt detta kapitel får tas upp endast på yrkande. *Om någon* rättegång *inte är* anhängig, *ska* yrkandet framställas skriftligen *i en ansökan som ska vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud*.

Ett yrkande får *inte* bifallas utan att motparten har *getts* tillfälle att yttra sig. *Om det är* fara i dröjsmål, får dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla *tills vidare*.

Beträffande behandlingen i övrigt av en fråga angående en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § då *någon* rättegång *inte* är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i en rättegång. *Ett yrkande* av sökandens motpart om ersättning för kostnad får dock prövas i samband med avgörandet av frågan om åtgärden.

17 kap.

10 §⁴

En dom ska sättas upp särskilt och skrivas under av de lagfarna domare som har deltagit i avgörandet.

Om en dom skrivs under elektroniskt, ska det göras med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphäv-*

Om en dom skrivs under elektroniskt, ska det göras med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

⁴ Senaste lydelse 2018:499.

ande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

21 kap.

2 §⁵

Den misstänkte är skyldig att infinna sig personligen vid huvudförhandling i tingsrätt och hovrätt. Sådan skyldighet föreligger dock inte, om målet kan avgöras även om han inte finner sig vid huvudförhandlingen och hans närvaro kan antas vara utan betydelse för utredningen.

Vid huvudförhandling i Högsta domstolen är den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, om domstolen finner att hans närvaro är nödvändig för utredningen.

Vid ett sammanträde för förberedelse och vid annan förhandling är den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, om hans närvaro kan antas främja syftet med sammanträdet.

Är den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, skall rätten förordna om detta.

När den misstänkte inte är skyldig att infinna sig personligen, får hans talan föras genom ombud. I fråga om ombud gäller bestämmelserna i 12 kap.

Den misstänkte är skyldig att infinna sig personligen vid en huvudförhandling i tingsrätten eller hovrätten. En sådan skyldighet gäller dock inte om målet kan avgöras även om den misstänkte inte finner sig vid huvudförhandlingen och den misstänktes närvaro kan antas vara utan betydelse för utredningen.

Vid huvudförhandling i Högsta domstolen är den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, om domstolen finner att den misstänktes närvaro är nödvändig för utredningen.

Vid ett sammanträde för förberedelse och vid annan förhandling är den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, om den misstänktes närvaro kan antas främja syftet med sammanträdet.

Om den misstänkte är skyldig att infinna sig personligen ska rätten besluta om detta.

När den misstänkte inte är skyldig att infinna sig personligen, får den misstänktes talan föras genom ombud. I fråga om ombud gäller 12 kap. Ett ombud som är offentlig försvarare för den misstänkte behöver dock inte ge in en skriftlig fullmakt annat än om rätten anser att det behövs.

30 kap.

8 §⁶

En dom ska sättas upp särskilt och skrivas under av de lagfarna domare som har deltagit i avgörandet.

Om en dom skrivs under elektroniskt, ska det göras med en sådan elektronisk underskrift som

Om en dom skrivs under elektroniskt, ska det göras med en sådan elektronisk underskrift som

⁵ Senaste lydelse 2009:344.

⁶ Senaste lydelse 2018:499.

avses i artikel 3 i *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG*, i den ursprungliga lydelsen.

avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

33 kap.

1 a §

En ansökan som enligt en bestämmelse i denna balk ska vara egenhändigt undertecknad får skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

2 §⁷

Skall rätten underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Delgivning skall användas, om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om under rättelse framgår att delgivning bör ske, men bör i övrigt tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Då från part inkommen inlaga eller annan handling skall delgivas, åligger parten att vid handlingen foga styrkt avskrift därav. Skall delgivning ske genom rättens försorg och erfordras för delgivningen flera avskrifter, vare parten skyldig att tillhandahålla dem. Tillhandahåller ej part avskrift, som nu sagts, ombesörje rätten på partens bekostnad handlingens avskrivande.

En part som ger in en inlaga eller någon annan handling ska på begäran av rätten tillhandahålla så många papperskopior av handlingen som behövs för översändande till övriga parter. Om rätten har begärt sådana kopior men inte fått några, får rätten framställa kopiorna på partens bekostnad.

⁷ Senaste lydelse 1990:1411.

2 a §

En handling ska bekräftas av avsändaren om rätten anser att det behövs.

3 §⁸

En handling *anses ha* kommit in till rätten den dag då handlingen eller en avi om betald postförsändelse som innehåller handlingen anlänt till rätten eller kommit en behörig tjänsteman till handa. Underrättas rätten särskilt om att ett meddelande till rätten anlänt till ett telebefordringsföretag, anses meddelandet ha kommit in redan när underrättelsen nått en behörig tjänsteman.

Kan det antas att handlingen eller en avi om denna en viss dag har lämnats i rättens kansli eller avskilts för rätten på postanstalt, anses den ha kommit in den dagen, om den kommit en behörig tjänsteman till handa närmast följande arbetsdag.

Om det behövs får rätten begära att ett telefax eller annat meddelande som saknar avsändarens underskrift i original bekräftas av avsändaren genom en i original undertecknad handling. Har rätten begärt en sådan bekräftelse men inte fått någon, får rätten bortse från meddelandet.

En handling *har* kommit in till domstolen den dag som handlingen når domstolen eller en behörig befattningshavare.

Om en handling genom en postförsändelse eller en avi om en betald postförsändelse som innehåller handlingen har nått domstolen eller en behörig befattningshavare en viss dag, ska handlingen dock anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag, om det inte framstår som osannolikt att handlingen eller avin redan den föregående arbetsdagen skilts av för domstolen på ett postkontor.

En handling som finns i domstolens postlåda när domstolen tömmer den första gången en viss dag ska anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag.

3 a §

Om rätten ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det göras genom delgivning. Delgivning ska användas om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om

⁸ Senaste lydelse 1994:1034.

underrättelse framgår att delgivning bör ske, men bör i övrigt användas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

45 kap.

4 §⁹

I stämningsansökan ska åklagaren uppge: I stämningsansökan ska åklagaren uppge

1. den tilltalade,
2. målsäganden, om någon sådan finns,
3. den brottsliga gärningen med uppgift om tid och plats för dess förövande och de övriga omständigheter som behövs för dess kännetecknande samt de bestämmelser som är tillämpliga,
4. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt
5. de omständigheter som gör domstolen behörig, om inte behörigheten framgår på annat sätt.

Vill åklagaren i samband med att åtalet väcks även väcka talan om enskilt anspråk enligt 22 kap. 2 §, ska åklagaren i ansökan lämna uppgift om anspråket och de omständigheter som det grundas på samt de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Om den tilltalade är eller har varit anhållen eller häktad på grund av misstanke om brott som omfattas av åtalet, ska åklagaren ange detta i stämningsansökan. Uppgift ska dessutom lämnas om tiden för frihetsberövandet.

Har åklagaren några önskemål om hur målet ska handläggas, bör dessa anges i stämningsansökan.

Ansökan ska vara undertecknad av åklagaren. En ansökan som ges in på elektronisk väg ska vara undertecknad med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen, eller överförs på ett sätt som uppfyller motsvarande krav på säkerhet.

⁹ Senaste lydelse 2016:562. Ändringen innebär bl.a. att femte stycket tas bort.

16 §¹⁰

En stämning som utfärdas av åklagaren *skall* ha det innehåll som i 4 § anges om stämningsansökan och vara undertecknad av åklagaren.

I stämningen *skall* åklagaren dessutom förelägga den tilltalade att inom en viss, av åklagaren bestämd tid muntligen eller skriftligen hos rätten ange de bevis som han eller hon vill åberopa vid huvudförhandlingen och vad som *skall* styrkas med varje särskilt bevis. Det gäller dock inte om åklagaren på grund av den tilltalades erkännande eller någon annan omständighet finner att det är uppenbart att bevis inte kommer att anges av den tilltalade. Om det är lämpligt, får åklagaren i stämningen kalla den tilltalade till huvudförhandling.

En åklagare som sätter ut ett mål till huvudförhandling *skall* följa de föreskrifter om tiden för huvudförhandling som meddelats av rätten. Åklagaren får ombesörja sådana kallelser och förelägganden som avses i 15 §.

Stämningen och till denna fogade handlingar *skall* delges den tilltalade. Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, *skall* inte framgå av de handlingar som delges. Sedan stämningen delgetts *skall* bevis om detta ges in till rätten. När sådana kallelser och förelägganden som avses i tredje stycket delgetts, *skall* de med bevis om delgivning ges in till rätten.

Frågor om utdömande av vite som förelagts i en kallelse med stöd av tredje stycket prövas av rätten utan särskild ansökan.

En stämning som utfärdas av åklagaren *ska* ha det innehåll som i 4 § anges om stämningsansökan.

I stämningen *ska* åklagaren dessutom förelägga den tilltalade att, inom en viss tid som åklagaren bestämmer, muntligen eller skriftligen hos rätten ange de bevis som han eller hon vill åberopa vid huvudförhandlingen och vad som *ska* styrkas med varje särskilt bevis. Det gäller dock inte om åklagaren på grund av den tilltalades erkännande eller någon annan omständighet finner att det är uppenbart att bevis inte kommer att anges av den tilltalade. Om det är lämpligt, får åklagaren i stämningen kalla den tilltalade till huvudförhandling.

En åklagare som sätter ut ett mål till huvudförhandling *ska* följa de föreskrifter om tiden för huvudförhandling som meddelats av rätten. Åklagaren får ombesörja sådana kallelser och förelägganden som avses i 15 §.

Stämningen och handlingar som är fogade till den *ska* delges den tilltalade. Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, *ska* inte framgå av de handlingar som delges. Sedan stämningen delgetts *ska* bevis om detta ges in till rätten. När sådana kallelser och förelägganden som avses i tredje stycket *har* delgetts, *ska* de med bevis om delgivning ges in till rätten.

¹⁰ Senaste lydelse 2002:440.

48 kap.**9 §¹¹**

Ett strafföreläggande godkänns genom att den misstänkte skriver under och till behörig mottagare lämnar en förklaring, att han eller hon erkänner gärningen och godtar det straff och den särskilda rättsverkan samt det enskilda anspråk som tagits upp i föreläggandet. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vem som ska ta emot en sådan förklaring.

Om en förklaring lämnas elektroniskt, ska den skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG*, i den ursprungliga lydelsen.

Om en förklaring lämnas elektroniskt, ska den skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

10 §¹²

Skrifligt godkännande av strafföreläggande, som inte avser villkorlig dom, får i den misstänktes ställe lämnas av den som är ombud för *honom*, om *det till åklagaren inges fullmakt i original*. Fullmakten *skall*, utöver vad som följer av 12 kap., innehålla

1. förklaring att ombudet har rätt att godkänna strafföreläggande på den misstänktes vägnar,

2. uppgift om det brott som godkännandet får avse, varvid *skall anges* brottets art samt tid och plats för dess begående, samt

3. uppgift om den högsta bötespåföljd, den särskilda rättsverkan och det enskilda anspråk som den misstänkte är villig att godta.

Har sådan fullmakt getts in till åklagaren, får ombudet *motta* handlingar i saken på den misstänktes vägnar.

Ett skrifligt godkännande av ett strafföreläggande som inte avser villkorlig dom, får i den misstänktes ställe lämnas av den som är ombud för *den misstänkte*, om *en skriflig fullmakt ges in till åklagaren*. Fullmakten *ska*, utöver vad som följer av 12 kap., innehålla

1. *en* förklaring att ombudet har rätt att godkänna *ett* strafföreläggande på den misstänktes vägnar,

2. uppgift om det brott som godkännandet får avse, varvid brottets art samt tiden och platsen för dess begående *ska anges*, samt

Om sådan fullmakt *har* getts in till åklagaren får ombudet *ta emot* handlingar i saken på den misstänktes vägnar.

¹¹ Senaste lydelse 2018:499.

¹² Senaste lydelse 1996:1462.

17 §¹³

Ett föreläggande av ordningsbot ska innehålla uppgift om den polisman som har utfärdat föreläggandet samt sådana uppgifter som avses i 6 § 2, 3 och 5. Bestämmelserna i 7–9, 11 och 12 a §§ gäller även i fråga om föreläggande av ordningsbot. Vad som sägs om åklagare i 12 a § ska då i stället avse polisman.

Om en sådan förklaring som avses i 9 § andra stycket i fråga om ordningsbot lämnas i närvaro av en polisman, får den i stället skrivas under med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014*, i den ursprungliga lydelsen.

Om en sådan förklaring som avses i 9 § andra stycket i fråga om ordningsbot lämnas i närvaro av en polisman, får den i stället skrivas under med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹³ Senaste lydelse 2018:499.

2 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 26 § jordabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

26 §²

Sökanden eller någon annan som yttrar sig får anlita ombud eller biträde. I fråga om fullmakt för ombud ska *bestämmelserna i* 12 kap. 8–19 §§ rättegångsbalken tillämpas. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *visas upp* annat än om inskrivningsmyndigheten anser att det behövs.

Sökanden eller någon annan som yttrar sig får anlita ombud eller biträde. I fråga om fullmakt för ombud ska 12 kap. 8–19 §§ rättegångsbalken tillämpas. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *ges in* annat än om inskrivningsmyndigheten anser att det behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

² Senaste lydelse 2008:153.

3 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § utsökningsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
7 §

I fråga om handling som kommer in till kronofogdemyndigheten tillämpas 33 kap. 3 § rättegångsbalken.

Handling, som avser anmälan eller annan åtgärd som skall ske innan utmätt egendom säljs, sammanträde avslutas eller beslut meddelas, anses dock inkommen i rätt tid endast om innehållet i handlingen har hunnit bli känt för förrättningsmannen före nämnda tidpunkt.

I 22 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om hur ankomstdagen för handlingar bestäms.

En handling som avser en anmälan eller någon annan åtgärd som ska ske innan utmätt egendom säljs, sammanträde avslutas eller beslut meddelas, anses dock inkommen i rätt tid endast om innehållet i handlingen har hunnit bli känt för förrättningsmannen före nämnda tidpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

4 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 13 § fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 13 §²

En förrättningslantmätare eller en god man får inte vara ombud för eller biträde åt en sakägare vid den lantmäterimyndighet som han eller hon tillhör. Den som har befattat sig med saken i sin tjänst eller som ombud för eller biträde åt en sakägare med motstående intresse får inte heller vara ombud eller biträde. Detsamma gäller den som står i ett sådant förhållande till en förrättningsman som avses i 4 kap. 12 § rättegångsbalken.

I övrigt gäller 12 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *visas upp* annat än om lantmäterimyndigheten anser att det behövs.

I övrigt gäller 12 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *ges in* annat än om lantmäterimyndigheten anser att det behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

² Senaste lydelse 2014:1342.

5 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs i fråga om förvaltningsprocesslagen (1971:291) dels att 44 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 43 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 a §

En handling ska bekräftas av avsändaren om rätten anser att det behövs.

44 §¹

En handling *anses ha* kommit in till domstolen den dag handlingen eller en avi om betald postförsändelse som innehåller handlingen anlänt till domstolen eller nått en behörig tjänsteman. Om domstolen underrättas särskilt om att ett meddelande till domstolen anlänt till ett telebefordringsföretag, anses meddelandet ha kommit in redan när underrättelsen nått en behörig tjänsteman.

Om det kan antas att handlingen eller en avi om denna en viss dag har lämnats hos domstolens kansli eller avskilts för domstolen på ett postkontor, anses den ha kommit in den dagen om den nått en behörig tjänsteman närmast följande arbetsdag.

En handling ska bekräftas av avsändaren om rätten anser att det behövs.

En handling *har* kommit in till domstolen den dag som handlingen når domstolen eller en behörig befattningshavare.

Om en handling genom en postförsändelse eller en avi om en betald postförsändelse som innehåller handlingen har nått domstolen eller en behörig befattningshavare en viss dag, ska handlingen dock anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag, om det inte framstår som osannolikt att handlingen eller avin redan den föregående arbetsdagen skilts av för domstolen på ett postkontor.

En handling som finns i domstolens postlåda när domstolen tömmer den första gången en viss dag ska anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse 2013:86.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §²

Ska en inlaga, en kallelse, ett föreläggande eller en annan handling tillställas part, *sker* det genom delgivning, om *annat* inte följer av andra stycket. Om hyresnämnden samtidigt handlägger ett stort antal tvister av likartad beskaffenhet mellan en hyresvärd och dennes hyresgäster om villkoren för hyra av bostadslägenheter, får i de ärenden som enligt 9 § andra stycket avgörs utan sammanträde *kungörelsedelgivning enligt 49 § första och andra styckena delgivningslagen (2010:1932) användas.*

Beslut som ska tillställas en part sänds till parten i vanligt brev under hans eller hennes för nämnden kända adress. Om beslutet meddelats i samband med ett sammanträde, ska det sändas inom sju dagar därefter och i annat fall samma dag som beslutet meddelas.

Ska en inlaga, en kallelse, ett föreläggande eller en annan handling tillställas *en* part, *görs* det genom delgivning, om inte *något annat* följer av andra stycket. Om hyresnämnden samtidigt handlägger ett stort antal tvister av likartad beskaffenhet mellan en hyresvärd och dennes hyresgäster om villkoren för hyra av bostadslägenheter, får *kungörelsedelgivning enligt 49 § första och andra styckena delgivningslagen (2010:1932) användas* i de ärenden som enligt 9 § andra stycket avgörs utan sammanträde.

Ett beslut som ska tillställas en part behöver inte delges.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Lagen omtryckt 1985:660.

² Senaste lydelse 2010:1942.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Härigenom föreskrivs att 61 b § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning¹ ska upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse av 61 b § 2018:501.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:242) om domstolsärenden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:242) om domstolsärenden *dels* att 4, 44 och 47 §§ och rubriken närmast före 44 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 43 a §, och närmast före 43 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Den som vill inleda ett ärende vid tingsrätten genom anmälan, ansökan, överklagande eller på annat sätt *skall* göra detta skriftligen. *Regeringen får för vissa slags ärenden bestämma att det får göras i annan form.*

Den som vill inleda ett ärende vid tingsrätten genom *en* anmälan, *en* ansökan, *ett* överklagande eller på *något* annat sätt *ska* göra detta skriftligen.

Bekräftelse av handlingar

43 a §

En handling ska bekräftas av avsändaren om domstolen anser att det behövs.

Inkommande handlingar

Hur ankomstdagen för handlingar bestäms

44 §

En handling *anses ha* kommit in till domstolen den dag då handlingen *eller en avi om betald postförsändelse som innehåller handlingen anlänt* till domstolen eller kommit en behörig tjänsteman till handa. *Underrättas domstolen särskilt om att ett meddelande till domstolen anlänt till ett telebefordringsföretag, anses meddelandet ha kommit in redan när underrättelsen nått en behörig tjänsteman.*

En handling *har* kommit in till domstolen den dag *som* handlingen *när* domstolen eller en behörig befattningshavare.

Kan det antas att handlingen eller en avi om denna en viss dag har lämnats i domstolens kansli eller avskilts för domstolen på ett postkontor, anses den ha kommit in den dagen, om den kommit en

Om en handling genom en postförsändelse eller en avi om en betald postförsändelse som innehåller handlingen har nått domstolen eller en behörig befattningshavare en viss dag, ska

behörig tjänsteman till handa närmast följande arbetsdag.

Ett telefax eller annat meddelande som saknar avsändarens underskrift i original skall bekräftas av avsändaren genom en i original undertecknad handling, om det behövs. Har domstolen begärt en sådan bekräftelse men inte fått någon, får domstolen bortse från meddelandet.

handlingen dock anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag, om det inte framstår som osannolikt att handlingen eller avin redan den föregående arbetsdagen skilts av för domstolen på ett postkontor.

En handling som finns i domstolens postlåda när domstolen tömmer den första gången en viss dag ska anses ha kommit in närmast föregående arbetsdag.

47 §

Den som är part får anlita ombud eller biträde.

I fråga om ombud eller biträde tillämpas 12 kap. 2–5 §§ och 6 § andra stycket rättegångsbalken. I fråga om fullmakt för ombud tillämpas 12 kap. 8–19 §§ rättegångsbalken. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *företes* annat än om domstolen anser att det behövs.

I fråga om ombud eller biträde tillämpas 12 kap. 2–5 §§ och 6 § andra stycket rättegångsbalken. I fråga om fullmakt för ombud tillämpas 12 kap. 8–19 §§ rättegångsbalken. En skriftlig fullmakt behöver dock inte *ges in* annat än om domstolen anser att det behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:599) om grupprättegång

Härigenom föreskrivs att 50 § lagen (2002:599) om grupprättegång ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §

Underrättelser enligt denna lag till gruppmedlemmar *skall* ske på det sätt rätten finner lämpligt och med beaktande av *bestämmelserna* i 33 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken.

Rätten får förelägga en part att ombesörja en underrättelse, om *detta har* betydande fördelar för handläggningen. Parten har i *ett sådant* fall rätt till ersättning av allmänna medel för kostnader.

Det som sägs i andra stycket gäller även när en underrättelse sker genom delgivning.

Underrättelser enligt denna lag till gruppmedlemmar *ska* ske på det sätt rätten finner lämpligt och med beaktande av 33 kap. 3 a § rättegångsbalken.

Rätten får förelägga en part att ombesörja en underrättelse om *det innebär* betydande fördelar för handläggningen. Parten har i *så* fall rätt till ersättning av allmänna medel för kostnader.

Andra stycket gäller även när en underrättelse sker genom delgivning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.